

A-62099

1916

F. J. Lives

Budda usu katefismuse efimene peatüft,

mida Zeiloni saare ülempreester S. Sumangala läbi
katsunud ning heaks kiitnud.

Eestikeelde trükkida lastanud Buddha usuline munk
Karl Augustus Mihailowitsh Tennisson.

Дозволено военною цензурою 15 февраля 1916.
Типография М. Шиффера, Ревель.

ARHIIVKOGU

Tartu Ülikooli
Raamatukogu

215 809

Üks suurematest Buddha kujudest meie maakera
pinnal; asub India kuulsas Kamakurias.

10 kästu, suurelt õpetajalt Buddalt.

1. Käsk.

Ära tapa, vaid austata elu.

2. Käsk.

Ära warasta, ära rööwi, aga lase igaühel oma tööviljast osa saada.

3. Käsk.

Hoia kõigest kõlwatusest eemale ja ela mõistlikult.

4. Käsk.

Ära waleta, räägi õigust, kui tarwis, ilma hirmuta, aga ka armulikult.

5. Käsk.

Ära mõtle paha juttusid kellegi kohta, ja ära korda ka neid wäljast poolt kuuldes.

6. Käsk.

Ära wanneru.

7. Käsk.

Ära raiska aega lohisemise peale, räägi mis tarwilik ehk waike.

8. Käsk.

Ära ole uhke ega kade, vaid rõõmusta ligimese õnne üle.

9. Käsk.

Puhasta oma süda kurjusest ja ära pea wiha waenlaste wastu, vaid waata armastusega iga olemuse peale.

10. Käsk.

Wabasta ennast kahtlemisest ja piüia tõest arusaada.

Budda usu katekismuse esimene peatükk.

Selle kirjatuüki on Zeiloni saare ülempreester S. Sumangala läbi katsunud ning heaks kiitnud.

1. Mis usuline ja oled?
Mina olen Buddha usuline.
2. Keda arwatakse Buddha usuliseks?
Riisugust inimest, kes meie Issanda ja meistri Buddha poole hoiab ja tema õpetust tõeks peab.
3. Kas Buddha oli jumal?
Budda ei olnud mitte jumal.
4. Kas oli ta inimene?
Pealt näha oli ta inimene, seeõpidi oli ta aga teistest inimestest koguni isefugune, ta oli kombe ja waimu omaduste poolest üle kõikide, niihästi oma aegõete kui ta tulewate aegade inimeste üle.
5. Kas oli Buddha tema päris nimi?
Ei, Buddha tähendab üht olekut, üht inimest, kes täielist tarkust kätte on saanud.
6. Mis tähendab sõna „Budda“ iseeneõest?
Sõna Buddha tähendab: walgustatud.
7. Mis oli Buddha päris nimi?
Siddarta oli tema kuninglit nimi ja Gautama wõi Gotama oli tema perekonna nimi. Ta oli Kapilawastu riigi prints wõi kuninga poeg.

8. **Kes oliwad tema wanemad?**
Kuningas Suddodana ja kuninga emand Maija.
9. **Mis rahwa üle walitfes see kuningas?**
Tema walitfes Aria sugu ja Sakija rahwa üle.
10. **Kus oli Kapilawastu riik?**
Indias, 100 penikoormat põhjahommiku pool Benarese linnast, ja umbes 40 penil. Himalaia mägestikust kaugel, nüüdise Rohana jõe ääres.
11. **Millal sündis prints Siddarta?**
623 aastat enne kristliku ajaarwamist.
12. **Kas elas prints toreduses ja uhkuses, nagu kõik teised printsid?**
Muidugi. Tema kuninglik isa lastis temale kolm toredat paleet ehitada, kolme India aasta aegade järele; paleed oliwad määratuma toredusega kaunistatud, milledest üks üheksa kordne, teine wiie kordne ja kolmas kolme kordne. Sga palee oli toreda aia sees, kus kõige ilusamad, lehkawamad lilled kaswasiwad, purtskaewud wett andsiwad, laululindude hulgad puid elustasiwad ja toredad woud murul kõndisiwad.
13. **Kas elas prints üfina?**
Ei. Kui ta 16 aastat wanaks sai, wõttis ta printsessi Jasodhara, kuninga Suprabudda tütre omale naeseks. Peale selle peeti temale suur hulk ilusaid tantsumises ja muusikas õpetatud neidusid aja wiiteks ja lõbustuseks.
14. **Kudas oli see wõimalik, et prints niisuguses toreduses, külluses ja heas põlwes kõige kõrgemat tarkust kätte sai?**
Tema oli nii suurte waimuametega, et ta juba lapsepõlwes kõikidest kunstidest ja teadustest ni rutu aru sai, nagu oleks ta neid juba ennemalt

tunnud. Temal oliwad kõige paremad koolmeistrid, aga need ei wõinud temale midagi õpetada, millest ta mitte kohe aru ei oleks saanud.

15. Kas sai ta omas toredas palees Buddaks?

Ei; ta jättis kõik maha ja läks kõrbesse.

16. Mis põhjusel tegi ta seda?

Et kõikide meie wiletsuste põhjuseid järele uurida ja abinõusid üles otsida, millega seda wiga parandada ja ära wõita.

17. Kas oli see omakaasu püüdmine, mis teda seda tegema sundis?

Ei; palju enam oli see ärarääkimata armastus kõige looma wastu, mis teda ajas ennast teiste eest ohwerdama.

18. Mis on ta siis meie heaks ohwerdanud?

Oma toredad paleed, oma rikkuse, oma hea elu, oma pehme süngi, oma kallid riided, kaunimad süügid, oma kuningriigi; jah ta jättis isegi oma armsa abikaasa ja oma ainsa poja, nimega Rahula, maha.

19. Kas on peale tema veel keegi nii suurt ohwrit toonud meie heaks?

Ei keegi: seep see põhjus ongi, mis pärast Buddha usulised teda nii väga armastawad ja mis pärast head Buddalased kõigest wäest tema sarnatseks saada püüawad.

20. Kui wana oli Buddha, kui ta kõrbesse läks?

Ühikahelkümne üheksa aastane.

21. Mis sündis Buddha kõik seda, mis inimesed muidu kõrgeks ja kalliks peawad, maha jätma ja kõrbesse minema?

Waim näitas end temale, ja nimelt neljal iselugusel ajal ja neljal kuuajal.

22. Misjugused oliwad need neli kuju?

Üks oli hädast ja murest muljutud wana mees, teine üks haige inimene, kolmas inimese mädanema läinud surnukeha ja neljas auuwääriline üffilane.

23. Kas nägi ta neid nägemisi üksina?

Ei; tema saatja Tschanna nägi neid niisamuti.

24. Kuda wõisid niisugused pildid, mis jo igapäewased asjad on, teda kõrbesse awatelelda minema?

Meie näeme niisugusid pilda jagedaste; tema ei olnud neid aga ialgi näinud ja sellepärast mõjusiwad nad tema peale kangeste.

25. Kust see tuli, et ta jarnast asja ial ei olnud näinud?

Tähetundjad oliwad tema sündimise juures ettekuulutanud, et ta ühel päewal oma riigi käest ära anda ja Buddaks saada. Et isa kuningas oma poega mitte kautada ei tahtnud, tegi ta kõik, mis wähegi wõimalik, et prints midagi ei pidanud nägema, mis läbi ta inimese wiletsusest ja surmast teadust ehk aimugi oleks wõinud saada. Neist asjadest ei tohtinud keegi printsi rääkida. Ta oli otsegu wang oma toredates paleedes ja kenades aedades. Neil oliwad kõrged müürid ümber ja nende seest oli kõik ilu ja lõbus leida, nii et printsile vähematgi ihaldust ei wõinud tulla, siit lahkuda ning ilma hädasi ja muresti nägema minna tahta.

26. Kas oli ta siis tõesti nõnda hea südamega, et tema isa karta wõis, prints saaks ennast ilma heaks ohwerdama?

Jah; näitab nii olema, et ta kõikide elusate olemuste wastu nii taastundlik oli ja neid nii väga armastas, et seda temast karta wõis.

27. Mis läbi arwas ta kõrbes inimeste wiletsuste põhjust tundma saada?

See läbi, et end kõigest eemal hoida, mis tema tõsist uurimist ja järelnõtklemist inimese wiletsuse ja loomu üle segada wõiks.

28. Kudas peasis ta paleest wäkja?

Ühel öösel, kui kõik magasiwad, tõusis ta üles, waatas kord weel jumalaga jätmiseks oma magawa abilaasa ja weikese poja peale, äratas oma teendri Tschanna üles, istus hobuse selga ja ratsutas palee wärawa juurde. Waimud oliwad wärawawahtide peale raske une lastnud tulla, nii et need sugugi ei kuulnud, kui prints waimude abil wärawast wälja sõitis, ehk wäraw küll lukus oli.

29. Kuhu läks ta siis?

Anoma jõe äärde, mis Kapilawastust kaunis kaugel.

30. Mis tegi ta siis?

Ta tuli hobuse seljast maha, lõi kas mõdegaga oma ilusad juuksed peast ära, andis oma ehted ja hobuse Tschanna kätte ja käskis neid isale tagasi wiia.

31. Mis tegi ta pärast seda?

Ta läks jala Rajagriha, Magada riigi pealinna poole metsa.

32. Mis pärast läks ta sinna?

Kõrbes Uruwela juures elasiwad üffiklased, wäga targad mehed, ja nende juures hakkas ta õpilaseks, lootes, et siit seda tarkust leida, mida ta otsis.

33. **Mis usku oliwad need üffiklased ?**
Nad oliwad Hindu usku ja selle usu brahmanid wõi preestrid.
34. **Mis õpetasiwad nad ?**
Nad õpetasiwad, et inimene iseenele piinamise ja kahetsmise läbi täielikule tarkusele jõuda.
35. **Kas prints leidis seda õige olema ?**
Ei; tema õppis nende usku kõige selle tegudega tundma ja tundis peagi, et sel wiisil wõimalik ei ole inimese wiletsuse põhjusid leida.
36. **Mis tegi ta nüüd ?**
Ta läks nende juurest ära metsa, ühte kohta, mis Buddha Gaiaks nimetatakse, ja jäi sinna mitmeks aastaks tõsiselt elu üle järele mõtlema.
37. **Kas Buddha seal üksina oli ?**
Ei; temal oli seal ka wiis seltsimeest.
38. **Kudas seadis ta oma elu, et tõsidust tundma saada ?**
Tema jättis kõik kõrwale, mis tema meelt oleks segada wõinud ja mõtles ainult tõe peale.
39. **Kas Buddha ka paastus ?**
Jah, ja nimelt kõik see aeg, mis ta Buddha Gaias oli. Ta sõi ja sõi päew päewalt ikka vähem, kuni ta wiimaks, kuda räägitakse, päewas ühe ainukeste riisi tera sõi.
40. **Kas sai ta niisuguse paastumise läbi ihaldatud tarkuse kätte ?**
Ei; ta jäi koguni kõhnaks ja päew päewalt nõrgemaks, kuni tal ühel päewal sügawas mõttes jalutades eluwõim ära kadus ja ta äkitselt minestades maha langes.
41. **Mis arwasiwad tema seltsilised ?**
Nad mõtlesiwad teda surnud olema; aga mõne

aja pärast tuli eluõdim jälle tagasi ja Buddha hakkas toibuma.

42. Mis sündis nüüd?

Nüüd sai ta aru, et inimene mitte paastumise ega iseene piinamise läbi tarkusele ei või saada, vaid meelte harjutuse ja hariduse läbi. Waewalt oli ta weel surma suust peasnud, mille saagiks ta enese nälgitamise läbi oleks langenud, aga tõfisele tarkusele ja teadusele ei olnud ta sammugi ligemale jõudnud. Seepärast wõttis ta nõuks, jälle sööma hakata, et kaua wõiks elada ja tõfise tarkuse tundmisele saada. Ta wõttis siis ühe suurtsugu mehe tütre käest, kes teda ühe Ruu puu alt leidis, süia wastu ja süies tuli aegapidi ta jõud tagasi. Ta läks nüüd metsa ja ei tahtnud enne uurimisest järele jätta, kui ta Buddaks pidi saama.

43. Ja mis sündis temaga järgmisel ööl?

Just enne päewa tõusu läks tema mõistus lahti, nagu Lotos lille õienupp; kõige kõrgema teaduse walgus ehk „neli tõsidust“ walati tema peale wälja, nüüd oli ta Buddha — see walgustatud, kõige asja teadja. Nüüd oli tal teada millest inimese wiletsused ja hädad tõusewad, ja mil wiisil neid ära wõita ja oma tühje himusi paelutada wõib. Suure wõitlemise järele oli ta wiimaks ometi inimeste wiletsuse salahallika ules leidnud ning ühtlasi ka abi selle wastu.

44. Kas wõid sa mulle seda salahallikat nimetada, millest kõik hädad ja wiletsused wälja hoowawad?

Eee salahallikas on r u m a l u s ehk teadmise puudus.

45. Ja kas ja wõid ka abi jelle wastu nimetada?

Ubi on siin see, et teaduste kogumisel rumalust wõita ja tõfisele tarkusele jõuda.

46. Mispäraft jünnitab rumalus wiletsuft?

Sellepäraft, et just rumalus see põhjus on, et meie seda kõrgeks ja kalliks peame, mis fugugi kallikspidamise wäärt ei ole, et nende asjade päraft kurwastame, mis mitte kurwastamise wäärtised ei ole, et seda tõfiseks asjaks eneseks peame, mis mitte seda ei ole, mis paljalt paistaw, petew, wõrgutaw on, ja et meie nõnda oma elu tühjade asjade kätte saamiseks kulutame ja seda mis tõfine, mis wäärt on, koguni kõrwale jätame.

47. Milles seisab siis see ainukene tõfine elu wäärtus, mis kätte saada piame püüdma?

Selles, et inimene iseennast, enese loomu, enese ülesannet ja kohusid täieste tunneb ja teab, mis tarwis ta olemas on, nii et ta oma elu ja kõik, mis sellesse puutub, mitte kallimaks ei pea kui see tõe poolest on, ja et ta oma elu nõnda ära seadib, et see nii hästi temale enesele kui ka tema ligimesele kõige suuremat õnne peab looma ja nii wähe kui ial wõimalik õnnetust tooma.

48. Mis walguse läbi wõib rumalust ja wiletsufi kõrwale jaata ja ära wõita?

„Nelja tõfiduse“ ära tundmise läbi, nagu Buddha seda nimetas.

49. Nimeta mulle need neli tõfidust?

1. meie elu ja olemise wilets olef;
2. kõige häda ja wiletsuse jünnituse põhjus ehk alaline himustamine enese „mina“ ihaldusi rahustada, ilma et ialgi seda jõuaks;

3. selle himustamise suretamine, ehk meie „mina“ lahutamine sellest samast;

4. abinõud, millega seda himustamist surmata.

50. **Misugufes salmis on Buddha kõik oma usuõpetuse lühidelt kokku võtnud?**

Sabbapāssa akaranam „Kõik paha maha jätma“.

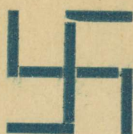
Kusalassa upasampadā Boorusele tõtma,

Sa tschitta pariijo dapanam — Jse oma süddant puhastama —

Etam Buddhānu sāranam. See on Buddha usk.

51. **Kelle vastu rääkis Buddha surres kõige viimate, ja mis oliwad tema viimased sõnad?**

Tema rääkis viimased sõnad oma jängrite vastu; ta ütles: „Teie kerjajad! Tõeste, mina ütlen teile, inimeses olewaid võimusi piab haritama ja kaswatatama; igaiüks tehku hoolega tööd enese äralunastamise kallal“. Need oliwad Buddha viimased sõnad. Tema oli sündinud aastal 2478 Mai kuu reedesel päewal, kõrbesse läks ta 2506 a., Buddha's sai ta 2513 ja lahkus siit elust 2558 aastal ühel teisipäewal Mai kuu lõpul, 80 aastat wana. Oma õpetusi ei kirjutanud ta mitte üles, sest see ei olnud Indias mooduks, waid õpetas neid oma jängritele pähä. Ta oli juba oma eluajal tuhandeid inimesi tõsiduse teele juhatanud; kuningas Bimbisara laskis tema õpetuste peapunktid kuld tahwlite sisse kirjutada. Aasta pärast tema surma seadsiwad ta õpilased tema õpetused 50 peatükki kokku, millede järele pärastised preestrid pidiwad õpetama.

Reeglid, mille järele ainult Buddha preestrid peavad elama.

Preester peab mungana poisimehe elu elama. Tema ei tohi ühtegi ilu ega uhkuse asja enda külles kanda. Preester ei tohi kulda, hõbedat, kallid kiwa, ega mingisugust rikkust endale koguda, sest kõik niisugused asjad olgu koguduse või rahwa päralt.

Preestri kuuel ei tohi mingisugust väärtust olla. Kui üks terve tükk riidet on, saab see tükkideks kistud ja nendest tükkidest kuub õmmeldud. Seal juures peab preester aga täiesti puhast elu elama ning oma teha iga päew külma weega pesema.

Siin nimetame asju, mida preester omaks võib tunnistada:

1. kerjamise pott,
2. weefurnamise sõel,
3. kuub ja wöö,
4. abeme nuga,
5. nõel niidiga.

See on Buddha preestri warandus.

Preestril on lubatud päewas üks kord süüa. Sõsel ning kõlbamata ajal ei pea ta mitte sööma. Preester peab pörandale laotatud matti peal magama.

Şind 1 rbl.